

Антон Сергійович СОКОЛОВСЬКИЙ*(Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків)*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

У статті наголошено на тому, що зарубіжний досвід – це знання, навички, практики та досягнення, отримані в різних сферах діяльності за кордоном. Використання зарубіжного досвіду дозволяє організаціям, урядам та окремим особам адаптувати до вітчизняних реалій передові зарубіжні технології, управлінські моделі, освітні методики та практики. Встановлено у контексті аналізу досвіду США, що в Україні важливо враховувати місцеві умови та специфіку. Одним з перших кроків може бути покращення прикордонного контролю. Це може включати впровадження сучасних технологій моніторингу на кордоні для підвищення ефективності виявлення нелегальних перетинів. Важливою складовою є економічні та соціальні заходи, такі як запровадження системи обов'язкової перевірки легального статусу працівників, що може зменшити можливості для нелегальної роботи.

Акцентовано увагу в ході аналізу досвіду Німеччини та Італії на необхідності реалізації програм інтеграції для мігрантів, які включатимуть мовні курси, професійну підготовку та допомогу в працевлаштуванні. Це сприятиме їх швидкій адаптації та зниженню соціальної напруги. Застосування сучасних технологій в ході контролю на кордонах, таких як біометричні дані та системи відеоспостереження, дозволить ефективніше відслідковувати та контролювати переміщення осіб. Створення центрів прийому мігрантів допоможе надавати тимчасовий притулок та допомогу, забезпечуючи належні умови проживання.

Визначено в ході аналізу досвіду Великої Британії, що в Україні також важливо розширити інформаційні ресурси для потенційних мігрантів і забезпечити їх доступ до вичерпної інформації про легальні маршрути міграції та правові аспекти міграційного процесу.

Ключові слова: нелегальна міграція, протидія, адміністративно-правове регулювання, зарубіжний досвід, публічне управління, адміністративне законодавство.

Постановка проблеми. Для розв'язання проблеми нелегальної міграції надзвичайно великого значення набуває аналіз зарубіжного досвіду, обмін інформацією між різними країнами світу, спільні проекти розвитку, співпраця в області забезпечення безпеки кордонів. У сучасному глобалізованому світі боротьба з тероризмом та організованою злочинністю є невіддільною від гармонізації українського законодавства з

міжнародними стандартами, активної співпраці з міжнародними організаціями і правоохоронними органами інших країн, адже тільки спільними зусиллями на міжнародному рівні можливо досягти значного зменшення ризиків, пов'язаних з нелегальною міграцією та її наслідками.

У вітчизняній науковій думці окремим проблемним аспектам адміністративно-правових засад протидії різним адміністративним та кримінальним правопорушенням присвячували наукові розвідки такі українські науковці як В. Б. Авер'янов, Ю. П. Битяк, С. Г. Гаспарян, В. В. Галунько, Н. Т. Гончарук, М. В. Джафарова, К. С. Ізбаш, Т. Є. Кагановська, В. Ю. Кікінчук, Ю. О. Коваленко, А. М. Колодїй, Н. А. Литвин, Р. С. Мельник, О. М. Музичук, С. В. Ніколайчук, Р. В. Олійник та багато інших.

Мета статті полягає в тому, щоб визначити можливості використання зарубіжного досвіду в сфері протидії нелегальній міграції в Україні. Для досягнення вказаної мети необхідно вирішити такі завдання: розкрити сутність та значення зарубіжного досвіду; проаналізувати перспективи використання в Україні досвіду США, Німеччини, Італії, Великої Британії, Канади в ході протидії нелегальній міграції в Україні.

Виклад основного матеріалу. Досвід – це сукупність знань, навичок, умінь і вражень, яких людина набуває в процесі своєї життєдіяльності. Це поняття охоплює кілька різних аспектів. Практичний досвід відображає знання та навички, здобуті через безпосередню участь у певних процесах, наприклад, професійний досвід, який людина отримує на робочому місці. Життєвий досвід є більш загальним і включає всі види діяльності та взаємодії з навколишнім світом, що формують індивідуальний світогляд і поведінку. Сенсорний досвід складається з вражень та відчуттів, отриманих через органи чуття. Це фундаментальний рівень досвіду впливає на сприйняття реальності. Соціальний досвід включає знання та навички, набуті через взаємодію з іншими людьми, соціальними інститутами та культурними практиками. Теоретичний досвід являє собою знання, здобуті через вивчення теорій, концепцій та інших форм абстрактного мислення. Досвід може бути як позитивним, так і негативним, і в обох випадках він сприяє особистісному зростанню та розвитку. Важливим аспектом досвіду є його здатність впливати на прийняття рішень і формування майбутніх дій¹.

Зарубіжний досвід – це знання, навички, практики та досягнення, отримані в різних сферах діяльності за кордоном. Використання зарубіжного досвіду дозволяє організаціям, урядам та окремим особам адаптувати до вітчизняних реалій передові технології, управлінські моделі, освітні методики та практики, що вже довели свою ефективність в інших країнах². Це поняття охоплює кілька ключових аспектів.

По-перше, зарубіжний досвід включає аналіз та впровадження

¹ Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2004. С. 105.

² Зарубіжний досвід публічного адміністрування : метод. рек. / авт. кол. : Н. М. Мельтюхова, В. В. Корженко, Ю. В. Дідок та ін. ; за заг. ред. Н. М. Мельтюхової. К. : НАДУ, 2020. С. 9.

найкращих практик. Вивчення успішних прикладів з інших країн допомагає поліпшити процеси та рішення у вітчизняних політико-правових реаліях. Наприклад, державні органи можуть дослідити та адаптувати політики, що успішно функціонують в інших державах, такі як реформи в галузі охорони здоров'я або освіти. Також приватні компанії можуть використовувати бізнес-моделі, які продемонстрували високу ефективність на іноземних ринках.

По-друге, важливим елементом зарубіжного досвіду є інновації та технології. Застосування новітніх технологічних розробок та інноваційних підходів, які були створені або випробувані за кордоном, сприяє підвищенню ефективності, конкурентоспроможності та продуктивності роботи компаній або державних установ.

По-третє, аналіз зарубіжного досвіду є невіддільним від порівняльного аналізу вітчизняного законодавства. Він передбачає зіставлення методів, процедур та результатів для вибору найбільш ефективних і прийнятних для конкретної ситуації. Це дозволяє зробити обґрунтований вибір на користь тих чи інших підходів, враховуючи їх успішність у різних умовах. Наприклад, у сфері освіти можна порівняти методики викладання, що використовуються в різних країнах, та обрати найкращі для впровадження в національну систему освіти¹.

Впровадження зарубіжного досвіду допомагає підвищити конкурентоспроможність, ефективність та інноваційність в різних сферах, таких як економіка, освіта, охорона здоров'я, публічне управління тощо.

Протидія нелегальній міграції є складним завданням, яке вимагає комплексного підходу та включає правові, економічні, соціальні та безпекові аспекти. Досвід США у цій сфері може бути корисним для України, але потрібно враховувати відмінності між країнами в плані географічного положення, економічного розвитку та соціально-політичних умов.

США використовують декілька ключових стратегій для протидії нелегальній міграції. Перш за все, це дієвий прикордонний контроль. США активно використовують фізичні бар'єри, такі як стіни та загородження на кордоні з Мексикою, для обмеження нелегального перетину кордону. Окрім фізичних бар'єрів, застосовуються також сучасні технології, включаючи камери спостереження, дрони та інші системи для моніторингу кордону. Прикордонний патруль виконує ключову роль, забезпечуючи миттєве реагування на спроби нелегального перетину².

Законодавчі заходи також є важливим елементом. США мають суворі імміграційні закони, які визначають серйозні покарання за нелегальний в'їзд і перебування. Програми депортації дозволяють ефективно виявляти та депортувати нелегальних мігрантів. Наприклад, програма «Secure Communities» допомагає у виявленні нелегальних мігрантів, які порушують

---

¹ Мартинець Л. А. Сучасні моделі освіти: навч.-метод. посібник. 2-е вид., доповн. та переробл. Донецьк, 2015. С. 36.

² Кішко Д. А. Особливості протидії нелегальній міграції у контексті євроінтеграції: магістерська робота. Миколаїв : Чорноморський Національний університет імені Петра Могили, 2022. С. 22.

закони, за рахунок співпраці між місцевими, державними та федеральними правоохоронними органами¹.

Економічні та соціальні заходи також відіграють важливу роль у протидії нелегальній міграції. США запровадили систему «E-Verify», яка вимагає від роботодавців перевіряти легальний статус працівників. Це зменшує можливості для нелегальних мігрантів знайти роботу. Крім того, створення умов для легальної імміграції, таких як програми тимчасових робочих віз, допомагає зменшити мотивацію до нелегальної міграції.

Розглядаючи можливості застосування цих практик в Україні, важливо враховувати місцеві умови та специфіку. Одним з перших кроків може бути покращення прикордонного контролю. Це може включати впровадження сучасних технологій моніторингу на кордоні для підвищення ефективності виявлення нелегальних перетинів, а також будівництво та модернізацію фізичних бар'єрів на ключових ділянках кордону².

Важливою складовою є економічні та соціальні заходи, такі як запровадження системи обов'язкової перевірки легального статусу працівників, що може зменшити можливості для нелегальної роботи.

Співпраця з Європейським Союзом та сусідніми країнами також є ключовим елементом. Посилення співпраці може допомогти у спільному вирішенні проблем нелегальної міграції та боротьбі з її причинами. Це може включати спільні проекти з економічного розвитку, безпеки та боротьби з організованою злочинністю³.

Протидія нелегальній міграції є складним завданням, яке вимагає комплексного підходу, включаючи правові, соціальні, економічні та безпекові аспекти. Досвід різних країн ЄС у протидії нелегальній міграції може бути корисним для України, особливо в умовах зростаючих міграційних потоків, через геополітичні та економічні виклики. Розглянемо детально практики деяких європейських країн і можливість їх застосування в Україні.

Німеччина відома своїм підходом до інтеграції та контролю. Вона активно інвестує в програми інтеграції для мігрантів, які допомагають їм адаптуватися до життя в країні, знайти роботу та вивчити мову. Такі програми включають мовні курси, професійну підготовку та культурні орієнтаційні курси, що сприяють швидшій соціалізації та інтеграції мігрантів. Крім того, Німеччина використовує сучасні технології для контролю на кордонах, включаючи біометричні дані та системи розпізнавання облич. Це дозволяє ефективно відслідковувати та контролювати переміщення осіб. Співпраця з країнами походження мігрантів також є важливим аспектом німецької політики. Німеччина укладає угоди з цими країнами, щоб забезпечити повернення та

---

¹ US Immigration and Nationality Act 1952. 8 U.S.C. 1531. Definitions. URL: <https://uscode.house.gov/view.xhtml?req=granuleid:USC-prelim-title8-section1531&num=0&edition=prelim>.

² About E-Verify. E-Verify.gov. An official website of the U.S. Department of Homeland Security. URL: <https://www.e-verify.gov/about-e-verify>.

³ Тульба Н. І. Правове регулювання міграції в Європейському Союзі. Тернопіль : Західноукраїнський національний університет, 2020. С. 53.

реінтеграцію мігрантів, що сприяє зниженню нелегальних міграційних потоків¹.

Італія стикається з великими викликами через своє географічне розташування на березі Середземного моря. Італійські правоохоронні органи активно патрулюють акваторію та узбережжя моря для запобігання нелегальному перетину кордону, використовуючи як національні, так і міжнародні ресурси. Важливим аспектом є співпраця з країнами Північної Африки, такими як Лівія, для стримування потоків мігрантів ще на стадії їхнього виходу з Африки. Італія також створює центри прийому мігрантів, де вони можуть отримати допомогу, зареєструватися та пройти процедури перевірки. Це допомагає краще управляти потоками мігрантів та забезпечити їм належні умови проживання².

Впровадження подібних практик може значно допомогти Україні у боротьбі з нелегальною міграцією. Перш за все, необхідно створити програми інтеграції для мігрантів, які включатимуть мовні курси, професійну підготовку та допомогу в працевлаштуванні. Це сприятиме їх швидкій адаптації та зниженню соціальної напруги.

Застосування сучасних технологій в ході контролю на кордонах, таких як біометричні дані та системи відеоспостереження, дозволить ефективніше відслідковувати та контролювати переміщення осіб. Співпраця з сусідніми країнами та міжнародними організаціями є ключовим фактором у спільному управлінні міграційними потоками та забезпеченні координації дій.

Щодо досвіду Великої Британії у протидії нелегальній міграції, то ця країна вдало використовує системи аналізу даних для виявлення шлюбних або робочих шахрайств, які часто використовуються як маршрути для нелегальної міграції. Це дозволяє підвищити ефективність перевірок³.

Важливим аспектом є також розробка програм попередження нелегальної міграції та інформаційних кампаній для громадян. Велика Британія активно співпрацює з громадськими організаціями та медіа для поширення інформації про ризики нелегальної міграції. Україна також має потенціал для зміцнення співпраці з громадськістю та розробки цілеспрямованих освітніх програм із протидії нелегальній міграції.

Загалом впровадження досвіду Великої Британії з протидії нелегальній міграції в Україні сприятиме покращенню системи управління міграційними процесами, забезпечуючи більшу безпеку та визначеність у міграційній політиці країни.

Канада має значний досвід у керуванні міграційними процесами, зокрема в протидії нелегальній міграції, що може служити прикладом для

---

¹ Європейський Союз у міжнародних відносинах: навч. посіб. / В. В. Копійка, С. О. Маковський, М. А. Миронова; за ред. В. В. Копійки. К.: ВПЦ «Київський університет», 2021. С. 425.

² Смишляев С. Наплив мігрантів: Італія запровадила додаткові обмеження // Deutsche Welle: сайт. URL: <https://www.dw.com/uk/napliv-migrantiv-italia-zaprovadila-dodatkovii-obmezenna/a-66848490>.

³ Висвітлення питань міграції: посібник для журналістів. Міжнародний центр із розвитку міграційної політики. Відень, Австрія. 2022. URL: https://www.icmpd.org/file/download/54467/file/UA_Momenta%2520Handbook.pdf.

України. Належним чином організована інформаційно-просвітницька робота в Канаді допомагає населенню усвідомити ризики та наслідки нелегальної міграції, підвищуючи усвідомлення легальних шляхів в'їзду та проживання. Канада також співпрацює з іншими країнами у сфері міграційних питань, обмінюючись досвідом та кращими практиками, що є важливим для України для ефективного контролю над міграційними потоками¹.

Управління міграційними процесами із використанням канадського досвіду включає залучення міжнародних та громадських організацій для підтримки легальних мігрантів в ході їх інтеграції до життя у новій державі, яка охоплює доступ до освіти, медичних послуг, житла та ринку праці.

Засвоєння кращих практик управління міграцією може допомогти Україні зменшити негативні наслідки нелегальної міграції і підвищити ефективність міграційної політики. Важливо враховувати не лише законодавчий аспект, а й розвивати освітні кампанії, співпрацю з іншими країнами та міжнародними організаціями, а також забезпечувати інтеграцію та підтримку для легальних мігрантів.

Висновки. Таким чином, у межах даної статті було зазначено, що зарубіжний досвід - це знання, навички, практики та досягнення, отримані в різних сферах діяльності за кордоном. Використання зарубіжного досвіду дозволяє організаціям, урядам та окремим особам адаптувати до вітчизняних реалій передові зарубіжні технології, управлінські моделі, освітні методики та практики.

Зарубіжний досвід набуває особливої важливості в ході протидії нелегальній міграції в Україні, адже, по-перше, такий досвід включає аналіз та впровадження найкращих практик. Вивчення успішних прикладів з інших країн допомагає поліпшити процеси та рішення у вітчизняних політико-правових реаліях. По-друге, важливим елементом зарубіжного досвіду є інновації та технології. Застосування новітніх технологічних розробок та інноваційних підходів, які були створені або випробувані за кордоном, сприяє підвищенню ефективності, конкурентоспроможності та продуктивності роботи компаній або державних установ. По-третє, аналіз зарубіжного досвіду є невіддільним від порівняльного аналізу вітчизняного законодавства. Він передбачає зіставлення методів, процедур та результатів для вибору найбільш ефективних і прийнятних для конкретної ситуації. Це дозволяє зробити обґрунтований вибір на користь тих чи інших підходів, враховуючи їх успішність у різних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Висвітлення питань міграції: посібник для журналістів. Міжнародний центр із розвитку міграційної політики. Відень, Австрія.

---

¹ Янчук І. Нелегальна міграція до США та Канади // IV Міжнар. наук. конф. студентів і молодих вчених : Зб. матер. Вінниця : Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2022. С. 43.

2022. URL: https://www.icmpd.org/file/download/54467/file/UA_Momenta%2520Handbook.pdf.

2. Європейський Союз у міжнародних відносинах: навч. посіб. / В. В. Копійка, С. О. Маковський, М. А. Миронова ; за ред. В. В. Копійки. К. : ВПЦ «Київський університет», 2021. 560 с.

3. Зарубіжний досвід публічного адміністрування : метод. рек. / авт. кол. : Н. М. Мельтюхова, В. В. Корженко, Ю. В. Дідок та ін. ; за заг. ред. Н. М. Мельтюхової. К. : НАДУ, 2020. 28 с.

4. Кішко Д. А. Особливості протидії нелегальній міграції у контексті євроінтеграції: магістерська робота. Миколаїв : Чорноморський Національний університет імені Петра Могили, 2022. 83 с.

5. Мартинець Л. А. Сучасні моделі освіти: навч.-метод. посібник. 2-е вид., доповн. та переробл. Донецьк, 2015. 102 с.

6. Смишляев С. Наплив мігрантів: Італія запровадила додаткові обмеження // Deutsche Welle: сайт. URL: <https://www.dw.com/uk/napliv-migrantiv-italia-zaprovadila-dodatkovy-obmezenna/a-66848490>.

7. Тульба Н. І. Правове регулювання міграції в Європейському Союзі. Тернопіль : Західноукраїнський національний університет, 2020. 72 с.

8. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2004. 240 с.

9. Янчук І. Нелегальна міграція до США та Канади // IV Міжнар. наук. конф. студентів і молодих вчених : Зб. матер. Вінниця : Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2022. С. 42–45.

10. About E-Verify. E-Verify.gov. An official website of the U.S. Department of Homeland Security. URL: <https://www.e-verify.gov/about-e-verify>.

11. US Immigration and Nationality Act 1952. 8 U.S.C. 1531. Definitions. URL: <https://uscode.house.gov/view.xhtml?req=granuleid:USC-prelim-title8-section1531&num=0&edition=prelim>.

Стаття надійшла до редакції 14.11.2023

Anton S. SOKOLOVSKY,

Postgraduate Student

(Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine)

FOREIGN EXPERIENCE OF COMBATING ILLEGAL MIGRATION IN UKRAINE AND THE POSSIBILITY OF ITS USE IN UKRAINE

The article emphasizes that foreign experience is knowledge, skills, practices and achievements obtained in various spheres of activity abroad. The use of foreign experience allows organizations, governments and individuals to adapt advanced foreign technologies, management models, educational methods and practices to domestic realities.

It was established in the context of the analysis of the US experience that in Ukraine it is important to consider local conditions and specifics. One of the first steps could be to improve border controls. This may include the introduction of

modern monitoring technologies at the border to increase the effectiveness of detecting illegal crossings. An important component is economic and social measures, such as the introduction of a system of mandatory verification of the legal status of workers, which can reduce opportunities for illegal work.

During the analysis of the experience of Germany and Italy, attention was focused on the need to implement integration programs for migrants, which will include language courses, professional training and assistance in employment. This will contribute to their quick adaptation and reduction of social tension. The use of modern technologies in the course of border control, such as biometric data and video surveillance systems, will allow more effective monitoring and control of the movement of persons. The creation of migrant reception centers will help provide temporary shelter and assistance, providing adequate living conditions.

It was determined during the analysis of the experience of Great Britain that in Ukraine it is also important to expand information resources for potential migrants and ensure their access to comprehensive information about legal migration routes and legal aspects of the migration process.

Key words: *illegal migration, counteraction, foreign experience, administrative and legal regulation, foreign experience, public administration, administrative legislation.*